

Information

UAFHÆNGIG AF PARTIPOLITISKE OG ØKONOMISKE INTERESSER

TIRSDAG

13. AUGUST 1996

52. ÅRGANG NR. 187 PRIS 12,00 KR. OOO

Højesteret rokker ved magtfordelingen

Dansk domstol skal nu afgøre, om Maastricht-traktaten er lovlige – Konsekvensen kan blive en revision af Grundloven, siger juridiske eksperter

Af KIM KRISTENSEN

Højesterets accept af, at almindelige mennesker kan sagsøge regeringen for grundlovsbrud, er et første skridt i retning mod en dansk forfatningsdomstol.

Det siger juridiske eksperter, efter at en enig Højesteret mandag accepterede at Grundlovskomiteen af 1993 kan sagsøge statsminister Poul Nyrup Rasmussen for brud på Grundloven. Årsag: Da statsministeren underskrev Maastricht-traktaten i 1993 var det i modstrid med Grundlovens § 20. Ifølge den må danske myndigheder kun afgive suverænitet i »nærmere bestemt omfang«.

Østre Landret – som nu får sagen retur – afviste ellers at behandle den i 1994. Her fik appellanterne at vide, at de ikke havde tilstrækkelig retlig interesse til at få sagen prøvet ved domstolene. Hertil krævedes en aktuel og konkret krænkelse.

»Jeg er overrasket over afgørelsen«, siger professor i EU- og Folkeret ved Københavns Universitet, Hjalte Rasmussen til *Information*.

Men den viser, at man ikke i 1996 kan smide folk ud af retten med den begrundelse, at de mangler retlig interesse i landets fremtid. Højesteret har taget første skridt imod en mere aktiv rolle i det danske samfund, siger han.

Hans kollega, lektor i statsret, Henning Koch, er enig: »Højesteret har hidtil antaget, at Folketinget og regeringen altid handlede lovligt. Der er skrevet Danmarkshistorie, fordi Højesteret har refortolket Grundlovens § 3 om magtens deling mellem Folketinget, regeringen og domstolene«.

Henning Koch påpeger over for *Information*, at der

netop ikke har været tale om en magtadskillelse som for eksempel i USA, hvor domstolene spiller en aktiv politisk rolle: »Højesteret lægger nu op til, at Folketinget ikke længere er eneherskende. Højesteret har rokket ved grundlovens paragraf 3 om magtfordeling«, siger han.

Forfatningsdomstol

De to jurister understreger dog, at Højesterets kendelse udtrykkeligt fremhæver, at denne sag er en undtagelse, fordi den er så usædvanlig: Der er så mange, som er berørte af sagen, og dens konsekvenser er så vidtrækkende, at domstolene må tage stilling.

»Selvom Grundlovskomiteen taber til sidst, så vil der dog komme nye sager, som nogen kan vinde«, siger Henning Koch.

»Skal vi for fremtiden acceptere, at Højesteret går fra undtagelse til undtagelse«, spørger han.

»Eller skal vi ændre Grundloven, så vi nu får en egentlig forfatningsdomstol«, siger han og nævner den tyske forfatningsdomstol og det franske forfatningsråd som et forbillede for en eventuel revision af Grundloven.

Hjalte Rasmussen vil dog afvente udfaldet af eventuelle kommende sager: »Højesterets afgørelse har sørget for, at man nu kan få sag for domstolen, siger han.

»Men det er klart, at hvis domstolene ydermere sørger for, hvad der kræves for at kende lovene ugyldige, så kommer der helt nye opgaver. Her må Folketinget overveje, hvad man så skal gøre«.

Strøm af retssager

Netop spørgsmålet om fremtidige retssager mod staten, var kammeradvokatens hovedindvending, da han i sidste uge argumenterede Poul Nyrup Rasmussens sag for Højesterets ni dommere:

»Hvis Højesteret påtager sig rollen som forfatningsdomstol, så får det vidtrækkende betydning«, lød det fra kammeradvokat Gregers Larsen: »Lukker man først

RETHISTORIE – Højesteretsdommen var ventet med spænding Foto: Kurt Petersen / Nordfoto

dørene op for grundlovsprøvelse, får man dem aldrig lukket igen«, fortsatte han. Der vil komme et hav af sager, og der vil gå politik i de danske domstole, var budskabet.

Så langt frygter de to jurister dog ikke, at det vil komme: »Højesteret sender med dommen et meget klart signal til Folketinget om, at landets højeste domstol mere aktivt vil efterprøve, om love strider mod grundloven, siger Hjalte Rasmussen:

»Det kan betyde, at Folketinget passer lidt bedre på. Gør de ikke det, vil der muligvis komme en dom om, at denne lov er ikke god nok efter dansk lov og europeisk standard. Det vil ændre vores forhold til EU, for eksempel ved at nogle af fejlene opfanges herhjemme«, siger han.

De seneste ti-femten år er flere danske love underkendt af ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol og

EU-Domstolen.

»De eneste domstole, som aldrig har tilslidet danske love, er vores egne«, siger Hjalte Rasmussen.

Den enstemmige dom er desuden i god tradition med principielle og skelsættende afgørelser ved historiske højesteretsdomme i andre lande. Da USA's Højesteret tillod abort eller underkendte raceadskillelse, lagde højesteretspræsidenten afgørende vægt på, at afgørelsen var enstemmig, påpeger Hjalte Rasmussen.

Ragnarok

Junibevægelsens medlem af Europa-parlamentet, Jens Peter Bonde, roser Højesteret for afgørelsen:

»Det er glædeligt, at Højesteret tager Grundloven alvorligt«, siger han.

»Dagens afgørelse betyder, at vi endelig kan få afgjort, hvor Danmarks selvstændighed hører op og EU's over-

svrighed begynder«. Jens Peter Bonde mener, at den kommende retssag vil fastslå, at Maastricht-traktaten er ulovlig ifølge Grundloven:

»Når Højesteret siger, at Maastricht-traktaten overfører lovgivningskompetence til EU indenfor en række almene og væsentlige livsområder, så harmonerer det dærligt med Grundlovens ord om nærmere bestemt omfang«, siger han.

»For det andet er det vigtigt, at Højesteret har givet sagsøgerne medhold i, at de ikke behøver henvise til nogen konkret EU-lov for at få deres sag prøvet. Når det således bliver fastslået, at EU-medlemskabet generelt griber ind i borgernes hverdag,

Fortsættes side 4...

Leder her på siden
Side 3: Dokumentation